

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
23/31-5

Vår dato
20.02.2023

Høring – Forslag til endring av forskrift om vedtekter for Norges forskningsråd

Universitets- og høyskolerådet (UHR) takker for muligheten til å komme med en høringsuttalelse om de foreslåtte endringene av forskrift om vedtekter for Norges forskningsråd.

Norges forskningsråd er en helt sentral institusjon i det norske forskningsarbeidet, og UHR er uenig i at de foreslåtte endringene i sum er av begrenset karakter. UHR mener at de foreslåtte endringene er uheldige. Diskusjonen om Forskningsrådets rolle og organisering bør tas sammen med og ikke i forkant av den kommende stortingsmeldingen om forskningssystemet.

UHR støtter ikke forslaget om å redusere antall medlemmer i styret. Styret i Forskningsrådet har en viktig funksjon i å sikre representativitet og legitimitet i sektoren. Det er sentralt at styret har vitenskapelig kompetanse på høyt nivå, og gjerne deltakelse fra internasjonale toppforskere. UHR er bekymret for at en eventuell reduksjon i styrets størrelse vil gå på bekostning av den vitenskapelige kompetansen i styret og styrets representativitet. I Forskningsrådets vedtekter §§ 1 og 2 skisseres Forskningsrådets formål og hovedoppgaver. I høringsnotatet skriver departementet at disse vil videreføres i en eventuell ny økonomi- og virksomhetsinstruks. En vesentlig forutsetning for å kunne utøve dette oppdraget på en god måte er tilstrekkelig forankring og legitimitet i de forskningsutførende sektorene. UHR mener at et styre med tilstrekkelig bred og høy vitenskapelig kompetanse er en svært viktig faktor for å sikre både høy kvalitet og legitimitet til analyser og beslutninger som styret gjør.

UHR støtter ikke forslaget om at det heretter skal være Kunnskapsdepartementet som oppnevner styret. Forskningsrådet er en nøkkelaktør i det norske forsknings- og innovasjonssystemet, ikke bare for å fordele forskningsmidler, men også som forskningspolitisk rådgiver for hele regjeringsskollegiet. Oppnevning av Forskningsrådets styre gjennom Kongen i statsråd bidrar til å ivareta et tverrdepartementalt eierskap av rådet. En mer uformell prosess der berørte aktører vil bli involvert, som skissert i høringsnotatet, vil ikke ivareta dette i tilstrekkelig grad.

Ved å ha kun ett stort forskningsråd har Norge organisert seg annerledes enn de fleste andre land. Forskere og institusjoner i f.eks. Sverige og Danmark har ulike finansieringskilder de kan søke, med ulike forskningspolitiske roller nasjonalt. Det er derfor vesentlig at Forskningsrådet gis tilstrekkelig uavhengighet i forhold til politiske myndigheter. Det er helt sentralt i et demokrati at universiteter og høyskoler sikres både faglig og institusjonell autonomi. Dersom en viktig strategisk endringsaktør som Forskningsrådet ikke sikres uavhengighet på samme måte vil dette svekke den faglige autonomien i norsk kunnskapssektor.

Postadresse
Stortorvet 2
NO-0155 Oslo

Telefon +47 409 14 969
postmottak@uhr.no
www.uhr.no
Org.nr. 917 697 825

Saksbehandler
Anne Karine Nymoen
Anne.Karine.Nymoen@uhr.no
Telefon +47 900 99 801

UHR stiller spørsmål ved behovet for å innlemme Forskningsrådets vedtekter i en ny virksomhets- og økonomiinstruks og er kritiske til tidspunktet for forslaget. Departementet begrunner det med et behov for å forenkle og tydeliggjøre styringen av rådet, samt at det er uvanlig at forvaltningsorganer er organisert med egne styrer. Vurderingen av hvordan Forskningsrådet skal styres og organiseres må imidlertid ta utgangspunkt i hvilke oppgaver rådet skal løse og hvilken rolle det skal ha i forskningssystemet. Det er naturlig at dette blir et tema i den varslede gjennomgangen av Forskningsrådet og den kommende stortingsmeldingen om forskningssystemet. En eventuell vurdering av styringsform og regelverk bør stilles i bero til dette arbeidet er ferdig.

Vennlig hilsen

Sunniva Whittaker
styreleder

Nina Sandberg
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR